

Kulturní památky nově prohlášené v letech 2022 a 2023

Jana Štorková

České Budějovice, železniční stanice – č. ÚSKP 106779 (opětovné prohlášení)

Hlavní nádraží je jednou z hlavních architektonických dominant Českých Budějovic, která v letech 2020–2024 podstoupila funkční revitalizaci a důkladnou stavební obnovu včetně restaurátorských zásahů. Symetrická monumentální budova s výraznou středovou částí byla postavena v historizujícím slohu, kombinujícím prvky renesance, klasicismu a vídeňské secese. Dle návrhu ing. Gustava Kulhavého ji provedla firma J. M. Köhler & Sohn z Aše. Do provozu byla slavnostně uvedena 17. prosince 1908. Její hodnota spočívá zvláště v míře dochování historických konstrukcí – ocelových konstrukčních prvků, zastřešení kupolí a nástupišť, kamenných schodišť včetně zábradlí, interiérové výzdoby a zejména celkové podoby fasád včetně jejich štukové výzdoby. Budova je významná i sepjetím s osobností ing. Gustava Kulhavého, který se podílel na mnoha drážních budovách na území Rakouska-Uherska a Československa, včetně centrály Československých státních drah na pražské Florenci, významné stavby moderní české architektury.

Obr. 1. České Budějovice, železniční stanice po celkové obnově, uliční průčelí, foto: Jana Štorková, 2024

Obr. 2. Tábor, železniční most přes řeku Lužnici, foto: Jakub Drozda, 2021

Tábor, železniční most přes řeku Lužnici na trati Tábor–Bechyně – č. ÚSKP 106963 (opětovné prohlášení)

Velkoryse pojatý železniční ocelový příhradový most s dolní obloukovou konstrukcí byl postaven nad řekou Lužnicí v letech 1902–1903. Představuje unikátní technickou stavbu mimořádného významu. Byl součástí první elektrifikované dráhy v Rakousku-Uhersku, a je tudíž bezprostředně spjat s dílem významného technika, průmyslníka a vynálezce Františka Křižíka. Koncepce mostu zdařile vyřešila složitou terénní i komunikační situaci a je hodnotným příkladem zapojení inženýrské stavby do krajiny. Z pohledu stavebně technického má most unikátní nýtovanou konstrukci s dolní obloukovou částí, je proto důležitým pramenem pro dokumentaci vývoje tohoto druhu staveb nejen v jihočeském regionu. Zůstává jedním z posledních příhradových mostů se zachovalými původními ocelovými i zděnými konstrukcemi.

Písek, most s válcovým jezem a malou vodní elektrárnou – č. ÚSKP 106982 (opětovné doplněné prohlášení)

Silniční most č. ev. 139-000A (tzv. Nový most) s válcovým jezem a s malou elektrárnou představuje cenný doklad architektonicky i konstrukčně-technologicky hodnotné a autenticky dochované dopravně technické a vodohospodářské stavby z první poloviny 20. století. Most byl postaven při regulaci řeky Otavy v letech 1938–1941, následně se v letech 1948–1951 zřídila na místě zbouraného Cafourkova mlýna malá vodní elektrárna. Obě stavby navrhl významný představitel českého funkcionalismu architekt Adolf Benš (1894–1982), mezi jehož nejznámější stavby patří Budova elektrických podniků v Praze 7 či odbavovací hala letiště v pražské Ruzyni. Válcový jez nýtované konstrukce z let 1939–1943 je dělený do třech polí a z pravé strany jednostranně ovládaný Gallovými řetězy. Je jedním z posledních dochovaných jezů daného typu v České republice.

Obr. 3. Písek, silniční most (tzv. Nový) s malou vodní elektrárnou, foto: Jakub Drozda, 2020

Obr. 4. Písek, silniční most (tzv. Nový), detail válcového jezu, foto: Jakub Drozda, 2022

Podolsko-Temešvár, silniční most č. 29-003 – č. ÚSKP 107045 (opětovné prohlášení)

Devítiobloukový železobetonový most vedoucí dnes přes orlickou přehradu je unikátní technickou stavbou, která představuje vrchol československého mostního stavitelství před druhou světovou válkou. Projekt byl připravován v letech 1935–1938, následně stavbu realizovala v letech 1939–1942 pražská firma ing. Bedřicha Hlavy. Vedle se nalézal starší empírový řetězový most, jenž byl posléze přemístěn na Lužnici k obci Stádlec. Jedná se o technicky i esteticky dokonale navržené a provedené mostní dílo,

Obr. 5. Podolsko–Temešvár, silniční most nad sníženou hladinou vodního díla Orlík, foto: Pavel Hájek, 2020

kteří již ve stadiu projektu získalo v roce 1937 na architektonické výstavě v Paříži zlatou medaili. Dalšího ocenění se most dočkal v roce 1939 na mezinárodní výstavě v belgickém Lutychu. Podolský most se stal zásadním krajinotvorným prvkem vltavského údolí.

Nové Dvory u Pořína, kamenný klenutý most – č. ÚSKP 107061

Kamenný klenutý most, postavený v Josafatském údolí na cestě k mlýnu Na Hrádku nejpozději v 19. století, je autenticky dochovaným příkladem dopravní technické stavby s konstrukční technologií používanou nejen ve vesnickém prostředí. Most velmi významně zhodnocuje své prostředí, přičemž citlivě dotváří dramatickou terénní konfiguraci příkopu při zaniklém hradu. Představuje tudíž výrazný krajinotvorný prvek.

Obr. 6. Nové Dvory u Pořína, kamenný klenutý most, foto: Zdeňka Kočková, 2019

Dub u Prachatic, soubor dvou mostů a sochy sv. Jana Nepomuckého - č. ÚSKP 107106 (opětovné prohlášení)

Kamenné klenuté mosty v extravilánu obce reprezentují velmi hodnotné a autenticky dochované příklady dopravních technických staveb s konstrukční technologií používanou nejen ve vesnickém prostředí. Mosty jsou cenným krajinným prvkem. Součástí památkově chráněného souboru tvoří polychromovaná litinová socha sv. Jana Nepomuckého z první poloviny 19. století, která byla součástí mostu ev. č. 14125-2. Byla vnímána jako ochrana proti neštěstím souvisejícím s vodním živlem.

Obr. 7. Dub u Prachatic, kamenný klenutý most č. 14125-1 u mlýna čp. 33, foto: Jana Štorková, 2022

Obr. 8. Dub u Prachatic, kamenný klenutý most č. 14125-2, foto: Václav Toufar, 2022

Obr. 9. České Budějovice, základní škola, Dukelská čp. 258, uliční průčelí, foto: Zdeňka Kočková, 2022

České Budějovice, základní škola, Dukelská čp. 258 – č. ÚSKP 106926 (opětovně prohlášení)

Architektonicky velmi kvalitní školní budova byla zbudována v letech 1912–1913 v doznívajícím historizujícím slohu s prvky geometrické secese podle plánů Johanna Stepana. Rozlehlá zděná dvoupatrová trojkřídlá budova vykazuje vysoký stupeň dochování autenticity historizující úpravy fasád i celkové hmoty, a to včetně dispozičního řešení a zachování stavebně historických konstrukcí, například štukové výzdoby vstupních vestibulů, schodiště s kovovým zábradlím či reprezentativních vstupních dveří. Nepominutelnou hodnotu představuje též urbanistické začlenění objektu do sídelní struktury města v blízkosti jeho historického jádra.

Hůrký, základní škola čp. 71 – č. ÚSKP 107108

Patrová budova školy v Hůrkách zastupuje vysoce kvalitní příklad veřejné budovy postavené na počátku 20. století. Ve srovnání s ostatní stavební produkcí regionálního venkovského prostředí působí neobvykle honosně, jako by šlo o městskou školu (v přiměřeném měřítku) postavenou na vesnici. Na venkově se stavby škol běžně svěřovaly místním zednickým mistrům, v případě hůrecké školy se však autorem projektu stal renomovaný architekt Josef Záruba-Pfeffermann, který v letech 1898–1912 pracoval jako civilní inženýr a stavitel v Českých Budějovicích. K jeho nejvýznamnějším realizacím náleží areál Výzkumného ústavu československého průmyslu cukrovarnického (dnes Fyzikální ústav Akademie věd České republiky) v Praze 6 – Střešovicích a Česká státní škola průmyslová (dnes Střední průmyslová škola stavební) v Resslově ulici v Českých Budějovicích. Členění hmotové skladby hůrecké školy zřetelně naznačuje vnitřní funkci

↑ Obr. 10. Hůrky, základní škola čp. 71, průčelí, foto: Jana Štorková, 2022

→ Obr. 11. Hůrky, základní škola čp. 71, původní toalety v patře, foto: Jana Štorková, 2023

jednotlivých částí. Díky své patrové hmotě tvoří škola přirozenou dominantu v jinak převážně přízemní zástavbě sídla. Budova školy se dochovala v pozoruhodně nedotčeném stavu, včetně hmotové skladby, dispozičního řešení, stejně jako původních konstrukcí a detailů. Z památkového hlediska je hodnotné zejména členění hlavního historizujícího průčelí se secesními prvky, dále segmentové klenby, zastropení obdélným vpadlým zrcadlem se šikmými náběhy, cihelné podlahy, prkenné podlahy, cementové mozaikové dlažby či kamenné schodiště s litinovým zábradlím. Budova obsahuje i některé řemeslné prvky, zvláště původní dveře včetně zárubní a kování, kamenná ostění dveří a sklepních oken nebo větrací otvor s mřížkou v podlaze. Do dnešní doby se zde také dochovaly (již nefunkční) suché záchody v obou podlažích.

Římov, fara, Kostelní čp. 10 – č. ÚSKP 107024

V roce 2020 byl českobudějovickým územním odborným pracovištěm NPÚ proveden plošný průzkum far dochovaných na území Jihočeského kraje. Fara v Římově byla na jeho základě doporučena k prohlášení za kulturní památku. Architektonicky nevšední objekt s dřevěnou pavlačí při dvorním průčelí pochází zřejmě z konce 18. století. Jeho hmota, jednoduchý exteriér, dispozice i převážná většina hlavních stavebních konstrukcí se zachovala v původní podobě, bez výraznějších novodobých zásahů a nevhodných úprav. V budově se nacházejí hodnotné historické konstrukce a prvky, zejména klenby (valené s výsečemi, valené a segmentové), trámové stropy, stropy se štukovými zrcadly či výplně otvorů. Dřevěná pavlač s uměleckořemeslnými detaily spočívá na kamenném okoseném pilíři. Areál fary je důležitým prvkem urbanistického uspořádání vsi a společně s blízkým poutním areálem tvoří duchovní jádro osídlení.

Obr. 12. Římov, fara, Kostelní čp. 10, foto: Zdeňka Kočková, 2020

↑ Obr. 13. Herbertov, návesní kaple, foto: Michaela Špinarová, 2020

→ Obr. 14. Herbertov, návesní kaple, interiér po zřícení krovu a stropu, foto: Michaela Špinarová, 2022

Herbertov, návesní kaple – č. ÚSKP 106955

Návesní kaple na obdélném půdorysu s trojbokým závěrem byla vystavěna v druhé polovině 19. století a představuje historickou připomínku obce, v níž z původní zástavby 42 domů zůstaly zachovány pouze dvě usedlosti. Kaple se sice dochovala bez původního zaklenutí stlačenou valenou dřevěnou ohýbanou klenbou a také bez krovové konstrukce, nadále však vykazuje vysoké památkové hodnoty. Tvoří duchovní střed sídla. Prohlášení kaple za kulturní památku přispělo k její záchraně. Město Vyšší Brod připravuje projekt na rekonstrukci, jejíž výsledek se může stát významným symbolem nápravy škod způsobených minulým režimem.

↑ Obr. 15. Milenovice, bývalý panský hospodářský dvůr čp. 5 a čp. 59, uliční fasáda, foto: Jana Štorková, 2020

← Obr. 16. Milenovice, bývalý panský hospodářský dvůr čp. 5 a čp. 59, stodola v západním křídle, detail spoje renesančního krovu, foto: David Javorský, 2020

Milenovice, bývalý panský hospodářský dvůr čp. 5 a čp. 59 – č. ÚSKP 106941 (opětovné prohlášení)

Mimořádně rozlehlý dvůr s relativně ucelenou zástavbou je cenným příkladem tohoto typu hospodářských areálů 16. a 17. století. Rozsah renesanční podoby dvora s jistotou dokládají jádra západního křídla (stodola) a východního křídla (sýpka s věží), na nichž se v průčelích ve větších fragmentech dochovala sgrafitová výzdoba. Jednou z nejhodnotnějších budov dvora je východní křídlo barokně upravené na sýpku, které se vyznačuje bosovaným portálem, kvádřovou sgrafitovou bosáží a detaily šambrán s rozetami, jež mají pozdně renesanční charakter. Unikátní objekt ve dvoře představuje západní stodola

↑ Obr. 17. České Budějovice, Hardtmuthova vila, uliční průčelí, foto: Jana Štorková, 2021

→ Obr. 18. České Budějovice, Hardtmuthova vila, ústřední hala, foto: Jana Štorková, 2021

s dochovanými renesančními konstrukcemi a prvky – sgrafitovou výzdobou na průčelích, profilovanou římsou s podvalem a dvouúrovňovým hambalkovým krovem. Areál výrazně zhodnocují také hospodářské budovy tvořící zázemí dvora, zejména budova stájí se segmentovými klenbami do traverz s průvlakem a litinovým sloupkem. Dvůr si dochoval i mnoho dalších architektonických a řemeslných prvků a detailů, například věž nad průjezdem, kamenná ostění s nadpražím ve stáji či cihelné a prkenné podlahy.

České Budějovice, Hardtmuthova vila, U Zimního stadionu čp. 19/1, č. ÚSKP 106986 (opětovné prohlášení)

Neobarokní vilu zbudoval pro Annu a Franze Hardtmuthovy v roce 1911 stavitel Johann Štěpán. Sochařskou výzdobu exteriéru provedl Edwin Schopenhauer z Dobré Vody u Českých Budějovic. Objekt je ukázkou reprezentativního sídla významného průmyslníka a zároveň představuje doklad špičkové architektury pozdního historismu, která svou kvalitou vysoce převyšuje regionální poměry. Mezi předválečnými vilami Českých Budějovic jde o architektonicky vrcholnou stavbu, zejména co se týče její velikosti

a náročnosti, komfortu technického vybavení i míry dochování původních konstrukcí a materiálů. Velkorysé pojetí ještě podtrhovala okolní zahrada, která se bohužel nedochovala v původním stavu ani velikosti. Ve vile do dnešní doby zůstaly některé autentické interiéry opatřené štukovou výzdobou, stropy lemují profilované fabionové římsy. Také truhlářské prvky jsou převážně zachované v původní podobě, a to včetně kování. Špaletová okna mají integrované venkovní dřevěné žaluzie. Budova je vybavená řadou technických vymožeností, jež dokládají vyspělé technologie a úroveň řemesla své doby. Dochovaly se zde například původní radiátory včetně ovládacích prvků a dvou ohříváčů jídla. V reprezentativních prostorách zakrývají tělesa dvířka s dekorativní mřížkou, součástí konstrukce jsou i mramorové parapetní desky.

České Budějovice, Kendeho vila, Otakarova čp. 2020/9 – č. ÚSKP 107003

Vila z roku 1920 je hodnotným příkladem obytného domu, který v sobě kombinuje rezidenční a reprezentativní funkci. Nechal si ji vystavět továrník Viktor Konrad, majitel a ředitel podniku Südböhmische Autogenwerke v nedalekém Poříčí (Boršov nad Vltavou). Historizující pojetí náleželo v německy hovořícím prostředí stavebníka ke špičce dobového vkusu. Exteriér vily je relativně skromný a umírněný, reprezentativní část interiéru s ním kontrastuje bohatou výzdobou. Vila se dochovala v téměř autentickém stavu, včetně dispozičního řešení a původních konstrukcí a interiérových prvků, např. dřevěného obložení v předsíni, hale a chodbě, štukově zdobených stropů a horních partií stěn salonu, schodiště, okenního výklenku v hale s vestavěnými knihovnami či krbu se zdobenou mříží. V domě se též zachovala původní dřevěná špaletová okna a interiérové dveře včetně rámu a kování, některé keramické obklady, dlažby a část podlah. Neopominutelný aspekt hodnoty Kendeho vily spočívá také v pohnutém osudu jejích židovských vlastníků za druhé světové války. Temnou etapou bylo její užívání zpravodajskou službou Sicherheitsdienst. Z tohoto období se v suterénu zachovaly dvě vězeňské cely opatřené původními dveřmi se špehýrkami.

Obr. 19. České Budějovice, Kendeho vila, štuková výzdoba interiéru, foto: Jakub Drozda, 2022

Obr. 20. České Budějovice, vila Františka Petráře, foto: Zdeňka Kočková, 2022

České Budějovice, vila Františka Petráře, Dukelská čp. 453/25 – č. ÚSKP 107034 (opětovné prohlášení)

Vila z let 1915–1916 představuje jednu z nejhodnotnějších raně modernistických staveb v Českých Budějovicích. Vzhled domu výrazně ovlivnila soudobá holandská architektura, která tehdy určovala trendy i v jiných částech Evropy. Poměrně rané převzetí tohoto vzoru svědčí o rozhledu a architektonické úrovni významného českobudějovického stavitele Františka Petráře, jenž byl schopen reagovat na aktuální architektonický vývoj z hlediska stylu a zároveň uplatňovat ve svých stavbách i pokrokové stavební technologie. Obě tyto přednosti skloubil při stavbě své vlastní vily. Uplatnění železobetonového skeletu a použití betonové skořepiny na střechu je velice progresivní záležitostí. Stavba má též výtvarné kvality, neboť její podoba odráží soudobý expresionismus. V neposlední řadě památkovou hodnotu stavby naplňuje vysoká míra autenticity celého objektu. Podoba hospodářského objektu i keramického plotu zahrady dokládá jednotný koncept celého souboru.

Jindřichův Hradec, Ledererova vila, Pražská čp. 100 – č. ÚSKP 107084 (opětovné prohlášení)

Na místě dnešní Ledererovy vily prokazatelně stával dům už v době baroka, do roku 1748 jej vlastnil rod Sládků. V roce 1847 jej získal Johann Linek, který nechal vystavět terasovou zahradu se skleníky. Stavebníkem současné podoby vily se stal jindřichohradecký

Obr. 21. Jindřichův Hradec, Ledererova vila, uliční průčelí, foto: Jakub Drozda, 2021

↑ Obr. 22. Jindřichův Hradec, Ledererova vila, lodžie ve štítu opatřená zdobným zábradlím, foto: Jakub Drozda, 2021

← Obr. 23. Jindřichův Hradec, Ledererova vila, detail štukové výzdoby ve vstupní hale, foto: Jakub Drozda, 2021

advokát, spisovatel a politik JUDr. Eduard Lederer. Ten si projekt na přestavbu domu objednal u Otakara Novotného, který v té době zastupoval v Jindřichově Hradci Jana Kotěru při jednáních o úpravách interiéru radnice. Ledererova vila je kvalitní realizací ve stylu počínající secese ovlivněné anglickým hnutím Arts & Crafts. Architektura prozrazuje vliv Jana Kotěry, zejména Okresního domu v Hradci Králové. Stavba vyniká autenticky dochovanými prvky kombinujícími anglickou vilovou architekturu s kotěrovskými zdobnými detaily. Areál je jednou z nejhodnotnějších realizací architektury počátku 20. století v jižních Čechách.

Písek, měšťanský dům U Slona, Karlova ulice čp. 3/9 – č. ÚSKP 107105 (opětovné prohlášení)

Patrový měšťanský dům U Slona, vystavěný na výrazně starších základech v bývalém hradebním příkopu při městské hradbě ve dvacátých letech 19. století, je architektonicky i historicky cenným objektem. Objekt nepravidelného půdorysu tvoří nedílnou kompaktní součást urbanistické struktury města. Památkově pozoruhodný je nejen klasicistní interiéř, ale též půdorysná dispozice s třítraktovým rozvržením. Zachovaly se zde hodnotné historické stavební konstrukce, mezi něž náleží zejména plackové klenby v téměř celém půdorysu přízemí a v části patra, dále pak sklenutí sklepení plackovými klenbami na středový pilíř, prkenné podlahy téměř v celém patře, stejně jako kamenná a dřevěná schodiště. Hodnotu architektury zvyšují zachovalé architektonické prvky – kamenné portály a krakorce z roku 1824 podpírající pavlač s vyřezávanými detaily, interiérové empírové dveře včetně kování a také okna se zárohovým kovááním. Památkově velmi cenné je též klasicistní průčelí se štukovými prvky, šambránami a domovním znamením, jež sestává z plasticky provedeného slona na listové konzole. Výraznou památkovou hodnotu má zachovalá gotická bašta citlivě zakomponovaná do dvorního patrového domku, jejíž prostory jsou zaklenuté plackovými klenbami.

Obr. 24. Písek, měšťanský dům U Slona, uliční průčelí, foto: Jana Štorková, 2022

Obr. 25. Slavonice, měšťanský dům, ulice Jana Švermy čp. 50, uliční průčelí, foto: Jakub Drozda, 2022

Slavonice, měšťanský dům, Jana Švermy čp. 507 – č. ÚSKP 107032

Pozdně barokní patrový dům na okraji historického jádra Slavonic je do značné míry autenticky dochovanou památkou. Sledovat lze fáze jeho výstavby z 18. století, stejně jako pozdější úpravy. Dochovala se jeho dispozice včetně klenuté zadní partie původního hospodářského zázemí, vnitřní konstrukce a prvků, k nimž náleží placové a valené klenby, fabionový strop, prkenná podlaha a kamenný portál s původními plechovými vraty. Dům svou hmotou i umírněně zdobenou fasádou vhodně doplňuje prostředí renesančního města, a je tudíž nedílnou součástí městské památkové rezervace.

Vodice, usedlost čp. 25 – č. ÚSKP 106798

Mimořádně autenticky dochovaná usedlost pocházející pravděpodobně z první poloviny 19. století se nachází v těsné blízkosti návsí. Její netradiční trojstranná dispozice drobnějších rozměrů s minimem zdobných prvků se zcela vymyká tradiční uzavřené zástavbě, která je pro vesnici typická od druhé poloviny 19. století. Nejhodnotnější stavbu areálu představuje obytně hospodářská budova s trojdílnou dispozicí včetně dochované klenuté černé kuchyně s vestavěnou pecí. Pozoruhodné je, že dendrochronologický průzkum z překladu nad dveřmi do tohoto prostoru potvrdil dataci skácení krátce po roce 1635. Zda souvisí s druhotným užitím tohoto prvku, nebo nejstarší zděnou částí areálu, není prozatím jisté. V interiéru se nachází řada historických konstrukcí a řemeslných prvků, např. hambalkový a vaznicový krov, povalové stropy včetně hliněné omazávky, valené klenby, segmentové klenby do traverz i kazetové dveře včetně kování.

Obr. 26. Vodice, usedlost čp. 25, foto: Václav Toufar, 2022

Čičenice, usedlost čp. 11 s kovárnou – č. ÚSKP 106975

Areál usedlosti s kovárnou byl vystavěn patrně v 18. století (nejstarší doložená zmínka je z roku 1750) a následně upraven kolem roku 1848. Tvoří zásadní urbanistický prvek v exponované poloze na jižní straně návsi. Památkově nejhodnotnějším objektem areálu je kovárna s obydlím tovaryše a zázemím řemeslnického živnostníka z 19. století. I přes zrušení původní otevřené předsíně pro kování koní si kovárna zachovala svůj původní ráz, jak v architektuře a dispozičním členění, tak v užitých historických materiálech, konstrukcích či prvcích (například okno v bývalé černé kuchyni). Památkově cenné jsou plackové klenby se segmentovými pásy, topeniště (výheň) s dymníkem, krovová hambalková konstrukce se stojatou stolicí či některé původní truhlářské výrobky včetně kování. Obytná budova s navazující hospodářskou částí prošla ke konci 20. století modernizačními úpravami, které však nepoškodily památkovou hodnotu celého areálu.

Obr. 27. Čičenice, usedlost čp. 11 s kovárnou, foto Zdeněk Štěpančík, 2021

Obr. 28. Rožmberk nad Vltavou, pozůstatky šibenice, foto: Jakub Drozda, 2015

Rožmberk nad Vltavou, pozůstatky šibenice – č. ÚSKP 106930

Rožmberská šibenice je ojediněle dochovanou památkou sloužící k výkonu raně novověkého trestního práva. Tyto doposud značně opomíjené objekty se v rámci ČR stávají součástí památkového fondu jen výjimečně. Tvarově patřila v jižních Čechách k nejrozšířenějšímu typu kvadratických popravišť studničního typu. Rožmberské popraviště vyniká nejen značným rozsahem dochovaných nadzemních konstrukcí, nýbrž také vysokou mírou autenticity. Kromě přirozených destrukčních procesů zde totiž v minulosti nedocházelo k žádným památkově nežádoucím zásahům.